

AMICULU SCÓLEI

fóia pentru naintarea invetiamentului si a educatiunei
la Romani.

Ese la fiacare dóue septemani odata, Sambat'a. — Pretiulu abonamentului pentru provinciile austriace: pe anu 4 fior., pe siése luni 2 fior. 25 cr.; — éra pentru Romani'a: pe anu 30 piastrii (lei), si pe semestru 16 piastrii. — Pentru inseratiuni se vor respunde 5 cr. de serie. — Abonarea se face la postele c. r. si pela DD. corespondinti, si la tóte librariile.

Conferintiele de invetiatori pe 1864 in dieces'a greco-orient. a Transilvaniei.

Trebue preste totu inca si de aceea se ne bucuramu, ca in presinte suntemu norocosi a avé d'a face si cu conferintie de invetiatori romani; bucuri'a acést'a nimere n'o póte semlí at. t'a catu noi, carii atatia ani amu staruitu d'a latí cunoscenti'a folosului loru, si carii, nu e demultu aceea, eramu priviti preste umeru, caci cutezamu a vorbí de lucru atatu de „escentricu“ dupa conceptulu unor'a Nu e de multu, candu unulu din diurnalele nóstre, in critic'a sa despre altu diurnal, avea totu pe „Amiculu Scólei“ in ochi, si-i spunea indirecte ca siablonéza lucrurile straine indesiertu pentru noi. Éta dloru, de doi ani incóce avemu incercari fórté frumóse de conferintie invetiatoresci la Romani, atatu la gr.-catolici catu si la greco-orientali, cu rezultate nu neconsiderabile, dupa cum lectorii nostri au pututu vedé din Nrii trecuti ai acestei foi, care cu aceeasi caldura a aperatu si va apará, dupa program'a ei, interesulu scolaru atatu la gr.-orientali catu si la gr.-catolici, neavendu ea nici una coloritu confesionalu.

Asiadara, pentru aceea, ca mai nainte numai la straini érá conferintie de invetiatori, inca nu ne-au pagubitu nimic'a, introducendu-le si la noi

Am aflatu cu cale a permite aceste acum, candu suntemu norocosi a publicá mai la vale o instructiune bunicica in privinti'a ataroru confe-

rintie, pentru-ca ori-cumu in privirile nóstre a-supra starii presinte se nu perdemu din vedere trecutul.

Ca cum s'a facutu inceputulu de conferintie in dieces'a orientala a Ardealului in anulu trecut u scimu, si ca ce amu tienutu noi despre acelea, amu spus'o. Din instructiunea urmatóre, a carei publicare credemu ca nu ni se va luá in nume de reu, póte vedé oricine, ca acele conferintie au capetatu in anulu 1864 o alta faciá, adica in asta privire de atunci pana acum s'au facutu o mare propasíre. Celu pucinu asiá, precum se vedu a se tiené acele conferintie in estu anu, merita mai multu numele de conferintie, decatu anu. Cu tóte ca dorimu si speramu, cá preste pucinu se le vedemu tocma asiá, stabilite, cá la straini, apoi fia rusínea nóstra Ce e bunu remane totu deun'a bunu.

Chiaru si dela esírea acestei instructiuni si pana adi, amu intielesu, daca nu gresímu, ca s'ar' fi ordinatu a nu se mai incasá dela fiacare docinte cate 2 fi. „pe sam'a intimpinarii cheltuelorulu pentru comisari,“ si in adeveru acést'a si érá o greutate maricica pentru invetiatori, cari numai ei sciu cum traescu.

Intr' altele vorbésca insasi instructiunea. — Un'a mai dorimu, cá adica dd. invetiatori si oricari alti amici ai scólei, se aiba bunatate, a incunoscenti'a publiculu nostru prin acésta fóia despre modulu decurgerii si rezultatulu acestor confierintie.

Instructiune

pentru comisarii scolari si invetietori, privitoare la conferintiele scolare din anulu 1864.

Nr. scol. 36. 1864.

Prea cinstitoru p. protopopi, si cinstitoru administratori protopopesi!

Fiindu ca cu bucuria am intielesu din raportele comisarilor mei scolari, carii in anulu trecut au condusu conferintiele invetietoresci, ca invetietorii unanimu s'au dechiaratu, cá si pe anulu acest'a se se tien a asemenea conferintie: pentru aceea nu intardiu a aduce la cunoscinti'a invetietorilor nostri prin preacinsti'a ta, ca sumu preaplecatu, cá conferintie invetietoresci se se tien a si in vacantele anului acestuia, si ca spre scopulu acest'a voru fi cá comisari imputerniciti din parte-mi aceiasi invetietori, carii au fostu si in anulu trecut, denuminduse inca si invetietoriulu primariu din Sighisióra Ioanu Ciceiu de comisariu scolaru, — si ca in fine mai tardiu voiu publicá si program'a pentru acele conferintie, precumu si diu'a tienerii lor.

Si precumu in anulu trecut, asiá si in anulu acest'a renduescu, cá preacinsti'a Ta pe sém'a intempnarii chiertueleloru pentru comisari se incasezi cate 2 fi. v. a. dela fie-care invetietoriu, si venindu incóce spre primirea ajutoriului imparatescu, se aduci si banii incasati dela invetietori, cá se poti primí si numerulu cuviinciosu de programe pentru toti invetietorii.

Sibiu 28. Apriliu 1864.

Andrei, m p.
episcopu.

Nr. scol. 36. 1864.

Instructiune

pentru comisarii scolari, si invetietori, privitoare la conferintiele invetietoresci pe anulu 1864.

Introducere.

§. 1.

Comisarii scolari voru urmá in misiunea lor

acést'a potrivit a acelor invetiuni, care li s'au datu lor in anulu trecut dela §-fulu 1, pana la §-ulu 5. din instructiune.

§. 2.

Invetietorii inca voru observá tóte acele invetiuni, care s'au prescisu pentru ei in §ulu 1. pana la §-ulu 5. din instructiunea anului trecut.

Diu'a I.

Conferinti'a I. diminéti'a.

§. 3.

In conferinti'a acést'a d'antaia are a se urmá dupa §-fii 6, 7, 8 si 9. din instructiunea anului 1863.

Conferinti'a II. dupa amiédi.

§. 4. *)

A. Desvoltarea in copilu a poteriloru: trupesci:

1. Prin ce se póte desvoltá trupulu, si pune fundamentu unei sanatai duravere?

2. Pana unde are se se intenda cumpatarea in primirea nutrimentului, si care e potrivit vrestei copiiloru?

3. Influentiéza ceva asupra desvoltarei trupului si asupra sanatai vestimentele; potu aduce ele si vr'o scadere morale?

4. Ce folosu aduce curatienia, regularitatea si activitatea pentru desvoltarea si sanataea trupului?

5. Ce este de oservatu in privinti'a culcarii?

6. Vétema-se sanataea prin imbulzirea copiiloru in banci, prin stricarea aerului intr'o odaia de scóla nepotrivita cu numerulu scolariloru?

*) Cu bucuria se insemnéza aci, ca cele cuprinse dela §-fulu 4. pana la §-fulu 8-lea sunt adoptate dupa propunerea comisarilor scolari, si adeca a-lui Dim. Ciofescu, Georgiu Bellisimu, Nicol. Soiu, Ioanu Dorca, Georg. Dobreanu si I. Petricu.

Diu'a II.

Conferinti'a III. diminéti'a.

§. 5.

B. spirituali:

a. Intelectuali: (Preceperea.)

Metodulu de a introduce pre copii in scriere si cetire.

1. Cum póte deprinde invetiatoriulu vede-rea copilului intru a cunósce, a deosebí literele un'a de alt'a apoi si misícarea indemanatica a manei intru a formá litere?

2. Ce positiuni locali sunt a se deosebí pe tabl'a, (tabliti'a, charti'a) de scrisu?

3. Cari suntu trasurile fundamentali ale scrierii?

4. Ce intielegemu sub linie: verticali, orizontali, pedísie spre drépt'a, spre stang'a?

5. Ce intielegemu sub linie incovaiate spre stang'a, spre drépt'a, in susu, in diosu?

6. Este ceva de oservatu la scrisu si a-supra lungimii si grosimii linielor?

7. Ce va se díca a incrucisiá dóue linie, a impreună dóue, trei, ori patru?

8. Ce posetiune se-si iá copilulu la scrisu; cum se tiená condeiulu?

Conferinti'a IV. dupa amédi.

§. 6.

1. Din ce stà vorbirea, din ce cuventulu?

2. Cari sonuri trebuescu cautate si aflate mai antaiu in cuvente?

3. Cum se deosebescu consonantele dupre organele vorbirii, cum dupre modulu esprimarii?

4. Cari consonante se audu la pronuntiare mai bine?

5. Cari consonante trebuescu mai antaiu cautate si aflate in cuvente?

6. In ce feliu de cuvente spre mai mare inlesnire trebuescu mai antaiu cautate tóte sonurile?

7. Spre a aflá tóte sonurile in cuventele mari, cum e bine a-le impartí in silabe, dupre pronuntiare ori dupre intielesu?

8. Cum se se urmeze intru a trece pre copilu dela sonuri la litere?

9. Cum se póte deprinde copilulu mai lesne a legá consonantele cu vocali?

10. Trebuie se se faca o analiza pentru unu cuventu, mai 'nainte de a fi dictatu copilului, se -lu scrie?

11. Cum are se se urmeze, trecandu dela literele scrise la cele tiparite?

12. Ce tonu trebuie se deprinda invetiatoriulu pre copilu se-si iá, deschidiendu inca intai'asi data gur'a la cetire?

Diu'a a III.

Conferinti'a V. diminéti'a.

§. 7.

1. Cu ce se indeletnicesce computulu (sototél'a) atatu in mente catu si pre tabela (in scrisu)?

2. Cum se numesce o marime (multíme de lucruri) in computu si cum se nasce acést'a?

3. Ce intielegemu sub unime, ce sub numeru?

4. Prin ce potemu deosebí numerii unulu de altulu?

5. Candu potemu dá numerului numirea: doi . trei . . . diece; ce intielegemu sub: diecime, suta, miia?

6. Cum potemu impreună numerii cei de deosebite marimi, cum pre cei de unu feliu de marime?

7. Calculandu din mente numere, care trecu preste diece, dela unime séu dela diecime potemu incepe mai cu sucesu?

8. Care operatii se potu asemená un'a cu alt'a séu care sunt mai aprópe un'a de alt'a?

9. Cum potemu trece mai cu inlesnire dela adunare la iamultíre, cum la formarea tabeli inmultirii?

10. La calculu din mente de unde incepemu a inmultí, candu multiplécandu-lu trece preste diecime?

11. La despartírea unei sume in dóue part

de marimi deosebite cum potemu aflá mai usioru partea cea necunoscuta: adaogandu, séu scotîndu?

12. Cum trebuie se urmamu la despartîrea unui numeru in dóue, séu mai multe parti de o asemenea marime, si ce felu de numere trebuiesc mai anteiu luat inainte?

13. Este de lipsa la scótere si impartîre a formá vre o tabela, si cum se póte acést'a?

14. Ce sunt cifrele? afara de cifre mai vinu miscareva semne inainte la socotél'a pe tabela?

15. Totu cá la calcululu din mente se urméza si la socotél'a pe tabla?

Conferinti'a VI. dupa amédi.

§. 8.

b. Morali religióse:

(Vointi'a, Conscienti'a.)

1. Care este scopulu educatiunei spirituali?

2. Cum se póte desvoltá si indreptá semtiulu din laintru alu copilulu la dragostea catra dumnedieu, cá tata alu toturoru?

3. Cum la dragostea catra parinti, invetiatori, mai mari?

4. Prin ce se intaresce copilulu in credentia?

5. Cum se potu pune copiii in stare a iubi binele?

Cum a urí reulu, si a fugí de elu?

§. 9.

Indeletnicire in cantari bisericesci, si in tipicu, si incheierea conferintiiloru amasuratu §-ului 15 din instructiunea pentru comisarii scolari a anului 1863.

De comisari suntu renduiti:

1. Nicolau Soiu, parochu si invetiatoriu la Turchesiu pentru protopopiatulu Sibiului I. si alu II., -alu Miercurei, Nocrichului, Birgisiului, si Cincului mare; cu locurile de conferintie: Sibiuiu pentru pptele Sibiului I. si II.; -- Mercurea pentru protopopiatulu Miercurei; Nocrichulu pentru pptele Nocrichului, Birgisiului si Cincului mare.

2. Georgiu Belissimu invet.at. la Brasiovu,

pentru protopopiatele: Chioarei, Solnocului I. si II., Bargeului si Turdei de susu; cu locurile de conferintie: Fauresci pentru protopopiatulu Chioarei; -- Chiuesci, pentru Solnoculu I. si II.; Borgoprund, pentru pptulu Bargeului, si Indicelu pentru pptulu Turdei de susu.

3. Dimitriu Cioflecu invet. la Brasiovu in pptele Clusiului de susu si diosu, Secului Ungurasiului si Turdei de diosu; cu locurile de conferintie: Clusiu pentru pptele Clusiului de diosu si Secului; -- Calat'a mare pentru pptele Clusiului de susu si Ungurasiului; -- Agarbiciu pentru ptulu Turdei de diosu.

4. Dimitriu Contianu invet. in Sibiiu, pentru pptele Brasiovlui I. si II.; Branului, Treiscaunilor, Highigului, si alu Fagarasiului I. si II.; cu locurile de conferintie: Brasiovalu, pentru pptele Brasiovlui I. si alu Branului; Uzonu pentru pptele Brasiovlui II, alu Highigului si Treiscauniloru; -- Fagarasiu pentru pptele Fagarasiului I. si II.

5. Ioane Petricu invet. la Secele, pentru pptele: Devei, Dobrei, Iiei si alu Zarandului; cu locurile de conferintie: Dev'a pentru pptele Devei -- Dobr'a pentru pptele Dobrei si Iiei, -- Baitia pentru pptulu Zarandului.

6. Avrahamu Pecurariu invet. la Dobr'a pentru pptele: Muresiului, Tarnavei de susu si diosu, si Murasiu -- Osiorheliului, cu locurile de conferintie: la Alm'a pentru pptele Tarnavei de susu si de diosu, la Muresiu Osiorheliu pentru pptulu Muresiu-Osiorheliului.

7. Ignatiu Mandocea invet. la Cincu-mare, pentru Sighisór'a, si Cohalmu; cu locurile de conferintie: Sighisór'a pentru protopopiatulu de acestu nume si Cati'a pentru prot. Cohalmului.

8. Ioane Dorc'a invet. la Secele, pentru pptele Sasu-Sebesiului, Belgradului, Zlatnei, de susu si de diosu, si alu Lupsiei; cu locurile de conferintie: Sasu-Sebesiu pentru acestu ppiatu, -- Celn'a pentru pptulu Belgradului, -- si A-

brudu pentru ppte Zlatnei de susu si diosu, si alu Lupsiei.

9. Ioane Dobreanu invet. la Brasiovu, pentru pptele Orescia, Joajalu de susu si diosu, si Hatiegu; cu locurile de conferintie; Oresci'a pentru acestu ppiatu, Hondolu pentru pptele Ioalului de susu si diosu, si Hatiegu pentru acestu ppiatu.

10. Ioane Ciceiu invet. la Sighisorá pentru protopopiatele Mediasului si Palosiului; cu locurile de conferintie la Mediasiu, pentru acestu prot. si la Zoltanulu pentru protopopiatulu palosiului.

Soroculu tienandeloru conferintie, dupa calendariulu nostru:

A. Comisarii scolari se voru infatiesiá la Sibiiu pe 10. Augustu a. c. spre preconsultare.

B Conferintele se voru tiené:

1. in 17. Augustu la Sabiiu, Fauresci, Clusiu, Brasiovu, Dev'a, Alm'a, Sighisiór'a, Sas-Sebesiu, Oresci'a, Mediasiu.

2. in 24. Augustu la Miercurea, Chiuesci, Calat'a mare, Uzonu, Dobr'a, Muresiu—Osiorheliu, Cati'a, Cieln'a Hondolu, Zoltanu.

3. in 31. Augustu la Nocrichu, Borgoprundu, Agribiciu, Fagarasiu, Bradu, Idicelu, *) Abrudu Hatiegu.

Sciri scolastice.

Protocolulu

comisiunei miste in caus'a regularei scóloru populari din districtulu protopopescu gr.-cat. alu Turdei inceputu in 9. Iuniu st. n. 1864.

In consunantia cu punctulu 3 alu protocolulu sinodale protopopescu din 15. Maiu a. c., Ilustritatea sa d. administratoru comitatense alu Turdei fiendu rogatu pentru incuvenintiarea comisiunei regulatórie a scóloru din acestu districtu prin notificatiunea oficiósa din 30. Maiu a. c. Nr. 556 indereptata oficiului archidiaconale benevoli a denumi de ajutoriu protopopulu re-

*) In locu de Belisimu va tiené Pecurariu conferintii'a la Idicelu.

spectivu pre prea on. d. vice-comite Ioane Groze, si in modulu acest'a comisiunea insarcinata de sinodu constituinduse, credintiósa problemei ce-i stá inainte in 9. Iuniu in cepú escursiunea in comunele eparchiali mai antaniu dela P. Cianu, unde pre diu'a mai susu semnata chiamá si poporanií din Sa-martinu, si cu membrii ambeloru acestoru comune consultanduse asupr'a midilóceloru din cari aru poté se se redice un'a scol'a popularia comuna pana in 1. Noembre a. c. pre cumu si despre funtanile din cari s' ar' poté plati unu docente dupa cuvenintia, se invoira la urmatórele:

1. Membrii comuneloru P. Cianu si P. Sa-martinu neavendu midilócele necesarie a-si poté edificá scóle separate, se oblega a edificá una sengura scóla pentru ambele comune in P. Cianu pana in 1-a Noembre a. c. de cumu-va le-aru succede a imprumutá de óre undeva sum'a de bani necesaria, er' la din contra voru inchiriá pre unu anu o casa apta, si se voru ingrigí, cá pana in primavér'a anului 1865 se póta despune preste tóte acele midilóce, cari se receru la redicarea unui edificiu de scóla cuveninciosu. 2. Ciananii apromitu, ca inca in 10. Iuniu voru si semená 10 mertie de inu in locurile comunali, si venitul de aici se va intrebuintiá pentru acumu spre edificarea scólei, pentru venitoriu cá funtana a platirei docentelui. 3. Ciananii incepundu din 1. Noembre platescu docentelui pre anu 100 fi. v. a. din veniturele comunali si-i strapunu in liber'a usuare 3 1/2 jugure de pamentu. 4. Sa-martinenii din partea loru i-voru dá pre anu cate 30 fi. v. a., pre in urmare léfa anuale a docentelui e 130 fi. v. a. 3 1/2 jugure pamentu. 5. Epitropi'a scolastica s'a constituitu in persónele d-loru Gregoriu Rusu, Ioane Rusu, Petru Pateonu, Petru Rusu, Ioane Iozonu, Iosifu Turbure, Gregoriu Budai, Ioane Presecanu. 6. Acésta epitropia se insarcinéza cu preingrigirea edificarii de scola, priveghiarea asupr'a diligentiei docentelui si a prunciloru, pre cumu si cu refuirea platei docentelui.

De aici in diu'a mai susu semnata a plecatu comisiunea la Turu, unde fiendu de facia si membrii comunei Comitígu, se facú invoirea: Comun'a Turu avendu casa de scóla propria primesce intr'ens'a si pruncii Comitíganiloru, docentelui incepundu din 1. Noembre se asemnéza léfa anuale de 80 fi. v. a., — de epitropi s'au alesu Iovu Maniu, Georgiu Rettegi, Nicolau Andreica, Lazaru Brumariu, Vasiliu Chioreann, si Vasiliu Presecanu.

In 10. Iuniu membrii comunei Micusiu dupa consultari serióse se deobligara: 1. ca pre 1-a Noembre

voru redică scóla de piétra cu acoperementu de scandure si provediuta cu tóte celea necesarie. 2. Pre docentele din 1-a Noembre lu voru provedé cu 150 fi. v. a. anuali. 3. Spesele ce se voru recere pentru edificarea scólei se se compute in sum'a ce o au-de-a platí pentru daun'a facuta in padurea besericei. Cá insarcinati cu preingrigirea edificarei s'au alesu Georgiu Draganu, Gregorasiu Calugaru, Ioane Surdu Prunculu, cá epitropi: Vasiliu Crisianu, Simeone Iorg'a si Macariu Crisianu.

Totu in acésta dí comisiunea plecandu la Silivasiu chiamara si pre membrii comunei Saliste, si i-induplecara la apromisiunea: ca se va redică pana in 1-a Noembre a. c. in Silivasiu unu edificiu de scóla corespundietoriu pentru pruncii ambeloru comune, — docentelui se se dee 100 fi. v. a. anuali. De epitropi s'au alesu du'ca Trifu, Demetriu Popa, Vasiliu Tautianu, Ioane Iacobu, Iosefu Rusu, si Filimonu Runcanu.

In 11. Iuniu comisiunea s'a intielesu cu Rachisianii Salicenii Ciurilenii Hasdatienii, si cei din Lit'a romana, si se facú invoirea:

1. Comun'a Rachisiulu romanu avendu pregatitu mare parte din materialulu recerutu la redicarea scólei, si semenatura comunale cá de 300 mertie pre carea o ofetescu scólei, se deoblega a-si redică scól'a pana in 1. Noembre a-o provedé cu tóte celea necesarie, si a dá docentelui pre totu anulu din veniturele semenaturei comunali 100 fi. v. a. De epitropi s'au alesu Elisia Hodrea, Simeone Ilea, Mitru Olariu si Ioane Ilea.

2. Salicea apromite a-si redică scól'a sa pre terminulu mai susu indicatu, — docentelui a dá 100 fi. v. a. anuali computanduse in acésta suma si venitululu curatu dupa catastru a fenatiului si a agrului aflatoriu pentru docente. Epitropi s'au alesu: Simeone Iepure, Vasiliu Iepure si Ioane Fenesianu.

3. Ciuril'a apromite ca pana la tótna a vá redică edificiuulu scólei lu va provedé cu tóte recuisitele, docentelui va platí 100 fi. v. a. anuali. De epitropi s'au alesu Teodoru Boariu, Nicolau Vlasiu, Gavriila Iepure, si Ivanasiu Manciu.

4. Hasdatea se deoblega asi redică scóla s. a. docentelui ficsa 80 fi. v. a. si 6 cara de lemne anuali. De epitropi s'au alesu: Chiforu Bondea, Filimonu Bond'a, Gregoriu Tomp'a si Petru Boita.

5. Lit'a romana fiendu provisiunata din prima-véra cu materialulu recerutu, apromite redicarea scólei pre terminulu pusu, docentelui asemnéza 70 fi. v. a. anuali si 6 cara de lemne. Epitropi'a s'a alesu in persónale

d-loru Stefanu Siut'a, Ioane Olteanu, Georgiu Vlasu si Iacobu Siut'a.

In 12. Iuniu comisiunea a purcesu la Filea de diosu, unde chiamase comunele invecínate Siutululu, Filea de susu, Sacelulu, Muntele Filei si Muntele Sacelului. Membrii acestoru comune, dupa ce vediura necesitatea scólei populari, si se convinsera prin comisiune despre emolumentele, ce le va aduce scól'a prunciloru sei se invoira:

1. Filea de diosu cu Siutululu la redicarea unei scóle comune in Filea de diosu, indetorinduse, cá si-voru pune tóta ustene'l'a, cá pana in 1-a Noembre a. c. se-o dée gata cu tóte recuisitele, — docentelui asemnéza 80 fi. v. a. anuali, de fia-care pruncu de scóla $\frac{1}{2}$ mersia bucate, si 3 orgie de lemne. Epitropi s'au alesu: Ioane Pop'a, Gavriila Vomiru, Vasiliu Pop'a, Achimu Copilu.

2. Sacelulu Muntele Filei, Filea de susu si Muntele Sacelui se deoblegara a-si redică pana in tótna una scóla comune in Filea de susu, a-o provedé cu tóte recuisitele, pre docentele a-lu platí in totu anulu cu cate 100 fi. v. a. $\frac{1}{2}$ mertia bucate de fia-care pruncu de scóla, si cu 4 orgie de lemne. Epitropi s'au alesu Simeone Pop'a, Petru Fertea, Gavriila Bucuru alui Todorn, Demetriu Sipsiu Gregoriu Aronu si Nicolau Tonea.

In 13. Iuniu comisiunea s'a involitu cu Petridulu de diosu Petridulu de midilocu si de susu, carea se resumá in urmatoriale:

1. Petridulu de diosu pre 1-a Noembre a. c. si edifica cas'a de scóla, docentelui asemneza 100 fi. v. a. anuali, si de totu fumulu unde suntu prunci de scola $\frac{1}{2}$ mertia bucate, epitropi s'a alesu: D. Vasiliu Balintu notariulu, Ursu Pop'a judele Stefanu Todoru Petru Parvu.

2. Petridulu de midilocu pre terminulu indicatu si va direge cas'a de scola, o va provedé cu tóte recuisitele, si pre anulu scolasticu 1864/5 va avé unu docente cu Petridenii de susu, carui-a ambele aceste comune voru dá 80 fi. v. a. anuali, si de totu fumulu unde este pruncu de scóla $\frac{1}{2}$ mersia bucate si 2 orgie de lemne; de aici inainte a adeca pre a. scol. 1865/6 pruncii cu invetiatoriulu se voru stramutá in Petridulu de susu, si asiá scól'a se va sustiené alternatu epitropiit alesi suntu: Iacobu Siandru judele, Procopiu Parvu, Damianu Anca si Achimu Darabanu.

In 14. Iuniu comisiunea a plecatu la Sandu, unde vediendu, cá comun'a besericesca are un'a scól'a de pietra frumosa, provediuta cu tóte aparatele necesarie, s'a consultatu cu membrii comunei asupr'a midilóceloru,

de cari respunu, spre a se poté asemná docentelui una léfa cuvenita, si s'a invoitu la urmatóriele:

Membrii comunei fiendu ca posedu unu edificiu de scóla spatiosu aru dorí, cá comisiunea se póta induplecá si pre membrii comunei Copandu a si dá pruncii la scól'a din Sandu. Léfa anuale a docentelui o statorescu in 140 fi. v. a. Epitropi se alegu: Stefanu Pataceanu, Stefanu Gai'a, Vasiliu Gai'a si Teodoru Abrudeanu.

In 26. Iuniu comisiunea a plecatu la Copandu, si convingunduse, ca acésta comuná nu e in stare a tiené scóla separata, cu multa bucuria primí urmatori'a invóre a membriloru comunei.

Pruncii si pruncele din Copandu, cari venu in e-tatea de scóla dela 1-a Noembre voru frecuentá in Sandu. Sandenii voru fi ajutati in platirea docentelui de catra Copandeni cu 50 fi. v. a. Acesti bani se voru platí din crismaritul de 3 lune si usufructulu unui cemetieriu nou. De priveghitori ai diligenciei scolariloru in respectulu frecuentarei s'au alesu Vasiliu Kis judele, Teodoru Campeanu si Vasiliu Muresianu.

Cu acestea protocolulu s'a inchiatu si suscrisu.

Copandu 26. Iuniu st. n. 1864.

Soversíu $21/6$ 1864. Ilustritatea sa d. comite supremu bine-voindu a visitá in afacerile sale atengátore, in partile Muresului, vení pana in Soversíu, — prin care venire avuramu norocire de a-ne visita si scól'a nóstra triviala in 1 Iunie a. c. c. v. pela 5 óre dupa amédiadi; unde fiindu zelosulu docente Georgiu Carabasiu, intru asteptare cu unu numeru de 75 de elevi si eleve; si dupa intrarea Ilustrisitati sale d. comite supremu, fu primitu de catra unu elevu, prin o cuventare de bine-venire. Il. sa si-esprimá bucuria pentru inaintarea ce o vede in tinerime si pentru zelulu docentelui, intrebandulu totu odata in ce stare se afla cu léfa.

Dee cerulu cá se avemu multi altu-felu de barbati din sinulu nostru. Mai multi.

Materiale de instructiune.

Metodulu practiculu alu invetiarii computului in scól'a populara.

(Urmare.)

III. Diferinti'a intre 3 si intre numerii cuprinsi in 3.

Mai uitati-ve inca odata la cesti 3 cubi! Uitati-ve numai ce facu éراسi cu ei (Invet. da 2 in o parte 1 la ceea parte).

Cati cubi sunt la o lalta?

Cati cubi sunt aici (aréta pe cei doi)?

Sunt 3 cubi atá'a catu si 2 cubi?

Ce-i mai multu, 3 cubi séu 2?

3 cubi cu catu facu mai multa cá 2 cubi?

Ce e mai pucinu 2 cubi séu 3 cubi?

2 cubi sunt cu catu mai pucinu cu 3 cubi?

3 cubi si 2 cubi nu e totu atá'a; 3 cubi si 2 cubi

diferéza. Cu catu diferéza (se deosebescu) 3 cubi de 2 cubi?

Aceea, in ce diferéza 2 lucruri (prin ce se deosebescu unulu de altulu) se dice **diferintiá**. Ce e dara diferinti'a?

Care e diferinti'a intre 3 si 2 cubi?

Intre 2 si 3 cubi?

Scimu dela numerulu 2 ca: 2 cubi sunt cu catu mai multu ca unu cubu?

Care e diferinti'a dara intre 2 si 1 cubu?

Unu cubu, e cu catu mai pucinu decatu 2 cubi?

Care-i diferinti'a intre 1 cubu si 2 cubi?

Asemenea se potu pertractá tóte casurile precum:

3 e cu 1 mai multu cá 2, 2 cá 1.

2 e cu 1 mai pucinu ca 3, 1 cá 2.

1 e mai pucinu ca 3, 1 mai pucinu ca 2.

3 e triplulu dela 1.

1 e a trei'a parte din 3.

1 si 1 sunt asemenea, 1 si 2 sunt numeri diferite 2 si 3 érá. Din ce numeri asemenea e compusu 3; din ce numeri ne asemenea sta 3?

Recapitulatiune.

a) cu dóue cifre.

$$\text{Catu face: } 2 + 1 = ?$$

$$3 - 1 = ?$$

$$1 \times 3 = ?$$

$$3 - 2 = ?$$

$$1 + 2 = ? \text{ si mai d. parte.}$$

Care numeru e mai mare cu unulu cá 2?

Care e mai mare cu 1 cá unulu?

Care nu e mai micu cu 1 cá doi?

si acestu modu se continua.

b) cu trei cifre.

$$2 + 1 - 2 = ? \quad 3 - 2 \times 3 = ?$$

$$3 \times 1 - 1 = ? \quad 2: 2 + 1 = ?$$

$$1 \times 2 + 1 = ? \quad 3: 3 \times 3 = ?$$

c) cu 4 si mai multe cifre.

$$3 - 2 + 1 + 1 = ?$$

$$1 + 1 + 1 : 3 = ?$$

$$3 \times 1 - 2 + 1 = ?$$

$$2 - 1 \times 3 - 2 = ?$$

$$2 + 1 - 2 \times 3 = ?$$

$$1 \times 3 : 3 \times 3 = ?$$

Aceste exercitii din urma se facu si pe tabla si mentalu, catu se póte de pe largu si in moduri varie caci numai prin acést'a venimu la unu computu iute si siguru.

Combinarea.

Care sciu se-mi spuna esemple; care socotindule sa dea 3?

Scol. 3 face $1 + 1 + 1$

3 " $2 + 1$

3 " 3×1

3 " $2 + 1 \times 1$

3 " 1×3

3 " 1 : 3 si in estu modu si mai de

parte, in catu se póte.

Acést'a ajuta copiiloru fórté multu dandu respun-suri diferite in tóte stadiile numeriloru urmatori.

Intrebarile potu fi cam urmatóriele:

Catu se mái adaogu, punu lunga 2 se faca 3.

Care numeru face din 2 trei?

Catu se punu la 1 sa faca 3.

Care numeru se cuprinde de 3 ori in 3?

De cate ori potu luá pe 1 din 3?

De cate ori pe 2 pe trei?

Care e diumetatea dela 3 fara 1?

Cum se impartu pe 3 asiá cá intr'unu locu se fia cu 1 mai multu?

Si estu modu se continua catu se póte de pe largu. Cu acést'a se tienu toti elevii in atentiune si cugetarea se limpediesce, intaresce si mintea se ageresce.

Exercitiulu acest'a se face si mentalu si pe tabla.

Aplicare. (mentalu)

a) aditiunea.

(Se punu doi copii in scóla unulu langa altulu)

Deca la acesti-a doi copii mai vine unulu, cati voru fi de toti?

Déca pornescu cu toti, unulu nainte, cati mergu in apoi?

Mergandu toti in rendu, cati mergu intre altii?

Déca unulu fuge, cati mai remanu?

Si déca fugu doi, cati mai remanu?

Déca fugu toti trei, cati remanu?

Déca mergu doi de mana, cati mergu singuri? (Aici se potu numí copiii si pe nume. Din esemplu datu se póte vedé cate variatiuni ésa. Apoi esemple se potu luá dupa buna socotintia, catu de multe. Tóte se mérga in celu si dupa ordine buna. Nu debue pri-pitu. Atunci tóta ostené'a se vá resplátí de minune.

Cate medulari are degetulu cu care areti?

Cati cruceri are o grosítia?

Cati copii suntu 1 fetioru si o féta?

Cate litere are cuventulu „din“?

Mai spune si tu unu cuventu din trei litere?

Ioau au invetiatu unu versu, soru-s'a cu 2 mái multu; cate scia soru-sa?

Cate fransele, de cate unu cruceriu un'a, vei capetá pe 1 cruc. si 1 cr. si 1 cru?

Unu copilu mergendu pe sub doi peri sub unulu au aflatu dóue pere si sub celu-laltu un'a, cate au a-flatu de tóte?

La o casa suntu pe o parte 2 ferestri si pe cea parte 1, cate ferestri are cas'a?

Trei frati au capetatu fia-care cate unu fiorinu dela tatalu loru, si i-au datu mume-sei spre pastrare; cati au toti la olalta?

b) Multirea.

Catu e de 3 ori 1?

O cerusa face 1 cruceriu, catu voru face 3 ceruse?

Unu caltiunariu face pe tóta diu'a o pareche de caltiuni, cate parechi vá face in trei díle?

c) Subtractiunea.

Aici avemu o tablitia, cate tablitie se mai punemu langa ést'a se fia 3 tablitie?

Ionu cumpera de 2 cruceri hartía, cati cruceri i-au mai remasu déca de a casa s'a dusu cu 3 cruceri?

Ana are se cumpere mame-sei 1 lotu de piperiu, care face o grosítia; ea a capetatu numai doi cruceri, catu-i mai lipsesce?

Pe o tíerina erau 3 pomi langa olalta, venindu unu ventu mare franse pe unulu, cati au mai remasu?

Din 3 mere dóue incepu a putredí, cate mai suntu intregi?

Unu glajeriu pune trei ochiuri de ferésta peste o lalta, unulu se sparge, cate-i mai remanu intregi?

Din 3 frati Nicolau e de 3 ani Mariuti'a de 2 si Tóderu de 1; a) care-i mai betranu? b) Care-i mai tineru? c) Cu cati ani e Mariuti'a mai tinera cá Nicolau? d) Cu cati ani e Tóderu mai micu cá Nicolau si Mariuti'a? e) Cu cati ani e mai mare Nicolau cá Tóderu? cá Mariuti'a?

Mesurarea.

Cate fransele (jimle) poti cumperá pe 1 grosítia?

Veronic'a afla in gradina trei viorele, cele d'antaiu a primaverii, si venindu a-casa vre se le impartiesca la tatalu si muma-sa, cum le va puté imparti?

Unu venatoriu pusica de cate ori merse la venatu unu iepure, in scurtu timpu avú 3 iepuri impusicati; de cate ori au fostu la venatu?

Trei copii se-si imparta 3 mere, cate-cate capeta unulu? Unulu din ei vrea se-si mai imparta partea cu soru-sa, catu i va mai remané?

Trei lucratori au ameruitu 3 fiorini, cati fior. unulu?

e) Mai multe din speciele fundamentale in legatura un'a cu alt'a.

Aici siede unu copilu; langa elu se mai pune unulu, cati trebuie se mai vina, cá se fia 3?

(Docintele aréta 3 nuci ori altu ceva) Cate nuci am aici. Se se imparta totu la atátia copii. Care vre se faca? Care din ei au capetatu mai multe? Cate are fiacare din ei. A catea parte din 3 nuci are unulu?

Unu creonu face unu cruceriu, cate creóne vei capetá pe 3 cruceri? Deca din ele se rupu dóue cate mai remanu intregi?

(Vá urmá.)

Psicologia séu invetiatura despre sufletu pentru copii.

(Urmare.)

A trei'a convorbire.

(Tatalu vine in diu'a urmatóre cu o naframa in pletita si lovesce pe fia-care, fora cá se dica ceva)

Toti. Aoleo! au! au! au! ha! ha!

Tat'a. Ce e?

Toti. Me dóre!

Tat'a. Ast'a-mi place.

Toti. Pentru ce?

Tat'a. Pentru ca prin ast'a am mai invetiatu a cunósce inca o insusíre a sufletului.

Ioanu. Ce insusíre?

Tat'a. Asiá e ca semtiti toti dorere?

Toti. Dá.

Tat'a. Sciti de unde vine dorerea acést'a.

Toti. Scimu.

Tat'a. Cárp'a impletita fú caus'a dorerei si dorerea efectulu inpletitúrei; asiá e?

Toti. Asiá!

Tat'a. Sufletulu vostru póte cunósce cus'a unoru lucrari, si efectulu causei?

Nicolitia. Ce e aceea: cáusa si efectu?

Tat'a. Aceea ce face ceva; se chiama causa, si aceea ce ésa din aceea facere, se chiama efectu. Cárp'a impletita séu mai bine man'a mea, cárea purtá acea carpa impletita, causá dorerea. Ea fu dara caus'a. Dorerea ce se nascú prin acea cárpa impletita fú efectulu. Precepeli?

Toti. Precepemu.

Tat'a. Sufletulu vostru nu póte cunósce asiá dara caus'a unoru lucrari, si nu póte sci si despre alte lucruri ce efectu au?

Toti. Ba póte!

Tat'a. Inca un'a. Déca v'ar' díce cineva: ca moderarea ne tiene sanatosi, asiá trebuie se fimu moderati. Precepereati?

Unii. Pricepe.

Tat'a. Dara déca v'ar' díce altulu: Moderarea ne tiene sanatosi; asia nu trebuie se fimu moderati. Preceperéti?

Unii. Ba nu! ast'a ar' fi prostu.

Tat'a. Voi cugetati dara ca: déca moderarea ne tiene sanatosi; de aci ar' urmá numai cá se fimu moderati, éra nece de cumu se nu traimu in nemoderare?

Toti. Dá.

Tat'a. Acú poteti cunósce cumu o lucrare se documentéza prin alt'a, séu ca un'a.

Tat'a. Se vedemú sufletulu nostru conchis'a a-deveratu (deschide pachetele) in acést'a suntu: siese: in alu doilea: siese si in alu treilea. —

Ioanu. Totu siese!

Tata. Mirative dar' despre facultatile sufletului nostru.

Corneliu. Dumnedieu n'a datu si sufleteloru animaleloru aceste facultati?

Tat'a. Ast'a nu am de lipsa cá se ve spunu, pentru cá sufletulu vostru pote singuru sci.

Aureliu. Si acést'a o pote sci.

Tat'a. De buna séma; luati numai sem'a. Asiá e cá voi poteti cunosce cá acele care nu póte judecá nu póte nece conchide?

Ioanu. Potemu! — Pentru cá déca voiesci se conchidi, trebuie se-ti faci singuru a treia premisa.

Tat'a. Dreptu e! Se scriemu dara pe tabla.

1-o. Cine nu póte judecá, acela nu póte nece conchide.

Acu e intrebarea: potu judecá animalele séu nu?

Ioanu. Ba nu! Asta amu aflat'o cá nu potu.

Tat'a. Se vedemú acu a dou'a premisa.

2-o Sufletulu animaleloru nu potu judecă.

Acu a tre'ia —

Ioanu. Prin urmare nece nu potu conchide.

Tat'a. Vedeti ca amu aflatu! Si cine ne-a spus'o.

Toti. Nimeni.

Tat'a. Asiadara ne amu incredintiatu ca sufletele nóstre au poterea de a conchide.

Tat'a. Si despre aceste dóue facultati ale sufletului nostru adeca: despre poterea de a judecă si a conchide ve poteti aduce amente, cautandu la icón'a de astadi. Spuneti-mi ce cugeta copilulu, ce e aci in icóna inchipuitu.

Nicolitia. Elu cugeta ca radiele sórelui si vaporii din aeru suntu caus'a curcubeului.

Tat'a. Se vede ca elu, dicerea ce tocmai acumu a dis'o, o inírma si nu o denega.

Nicolitia. Da.

Tat'a. Ce face elu dara?

Nicolitia. Iudeca.

Tat'a. Dreptu. Asiá potemu-ne aduce aminte?

Nicolitia. Ca sufletulu nostru are potere de a judecă.

Tat'a. Eu presupunu ca in sufletulu acestui copilu se petrece mai multu. Óre nu póte cugetá, candu privesce curcubeulu, ce acest'a se nasce din radiele sórelui si din vaporii din ceru. Candu in sa suntu multi vaporii mai apatosi in aeru, séu plóua atunci, séu catu de curendu. Asiá e posibilu cá si noi adi séu mane vomu capetá plóia; séu cá ventulu póte se inprascia nuorii. Se punemu ca sufletulu lui cugeta la acésta, ce face elu?

Georghitia. Elu conchide.

Tat'a. Bine, elu conchide. Deca conchiderea lui amu scri-o pe tabla, ar' suná asiá:

1-o. Candu suntu multi vaporii apatosi in aeru, atunci póte se ploua.

2-o. Acumu suntu multi vaporii apatosi in aeru.

3-o. Asiá dara póte se ploua indata.

La ce potere a sufletului ne póte aduce amente acésta icóna?

Toti. La poterea de a conchide.

Tat'a. Georghitia spune-mi acumu ce se scriu pe tabla.

Georghitia. Sufletulu nostru póte judecă.

Tat'a. Adeca?

Georghitia. Elu póte cunósce ca e ceva de afirmatu séu denegatu.

Tata. Mai in colo.

Georghitia. Sufletulu nostru pote si conchide.

Tat'a. Si ce va se dica ast'a?

Georghitia. Elu póte din dóue premise scóte a treia, fora cá se io spuna cineva.

Tat'a. Bine. Destulu pentru adi.

A patr'a convorbire.

In diu'a urmatóre adunanduse societatea nóstra éراسi si tatalu tocm'a candu voi se incépa éra firulu discursului de ieri, se opresce pléca capulu catra gradina si se pare a ascultá.

Ioanu. Ce e? —

Tat'a. Asculta! asculta!

Toti ascultara si toti strigara cá cu o gura: „o! priveghitóreá» Erá cea dintaiu ce se audí atunci.

Tatalu. (facundu semnu) tacere! tacere!

Toti pazira o tacere afunda, pana ce priveghitóreá sîngura pausa.

Tat'a. Ce amu facutu noi acumu?

Toti. Amu ascultatu priveghitóreá.

Tat'a. Cugetat'a careva dintre noi, pana candu a ascultatu la priveghitóre, la alta ceva?

Toti. Ba nu!

Tata. Sufletulu nostru a delaturatu tóte cele lalte cugetari, pentru cá se ascultamu numai cantulu celu placutu alu priveghitóre; asiá e?

Toti. Asiá.

Tat'a. Pote-timi voi spune cu unu cuventu aceea ce lucrá sufletulu nostru acumu?

Ioanu. Potemu! elu fu atentu.

Tat'a. Asiá e. Inca o facultate a sufletului nostru dara: adeca póte fi atentu la ceva, séu cu alte cuvinte, elu póte se delature tóte gandurile si inchipuirile despre ori ce lucru, numai cá se le indrepte asupra altui obiectu.

Nicolitia. Dara ast'a o potu si animalele?

Tat'a. De unde inchei tu asta, Nicolitia?

Nicolitia. Nuti ascute uneori canele ba si caii urechile candu asculta la ceva?

Tat'a. Asta o faca; si intradeveru sufletulu loru nu cugeta la altu ceva decatu la aceea ce audu s'au vedu. Dara spunemi, observatai vreodata, ca animalele suntu atente la ceva ce nu-le atenge unulu séu altulu din simtiurile loru? D. e. la ceva ce lipsesce, precum la marele Mogulu?

Nicolitia. (ridîndu) Ba nu!

Tat'a. Séu la ceva, ce nu se poté cunosce prin simtiuri, se ne fia chiaru de facia precum d. e. la poterele si facultatile sufletului loru si alu nostru?

Nicolitia. Ba nu!

Tat'a. Dara pôte sufletulu nostru luá sém'a la ceva ce lipsesce?

Nicolitia. Pôte.

Tat'a. D. e. Candu amu ajunsu in geografia la imperati'a marelui Mogulu, n'au fostu sufletele vostre atente la aceea ce vomu naratu despre elu si tiér'a lui?

Nicolitia. Ba ne au fostu.

Tat'a. Si nu sunteti si acumu totu asiá de atenti la aceea ce vomu afiá despre sufletulu nostru, fora cá se auditu, s'au vediutu s'au se fi potutu afiá prin ajutoriulu altui sentiú?

Nicolitia. Ba suntemu.

Tat'a. Sufletulu nostru pôte fi atentu:

1-o la ceva ce nu e de facia. 2-a la ceva, ce nu se pôte cunósce prin ajutoriulu nece unui din sentiuri, chiaru candu ar' fi lingua noi?

Toti. Asiá!

Tat'a. Si la astfeli de lucruri nu potú fi atente sufletele animaleloru?

Toti. Nu potú!

Tat'a. Asiá dara intro atentiunea nóstra si intre aceea a animaleloru e mare destingere! — Inca una! Credeti voi cá animalele — si potú propune a fi atente asupra unui obiectu? Séu cu alte cuvinte, cá lucrurile acelea asupra caroru suntú atente le potú alege din bucati litere? —

Georghitia. Nu! asta nu credu.

Tat'a. Eu inca nu; pentru-cá nece o data n'am observatu se fia atente la ceva, cá candu ar' fi indem-nate de sentiú. — Dara sufletulu nostru? — Nu pôte se-si aléga din obiecte libere pre acel'a asupra caruia voiesce se-si indrepte atentiunea.

Toti. Ba pôte.

Tat'a. Acumu suntemu atenti asupra facultatiloru sufletului; dara indata ce voimu potemu cugetá si la alta ceva. Asiá aterna dela noi in sine cá la ce se fimu atenti si catu de multu voimu. Atentiunea, de carea suntemu capaci, se desinge cá ceriulu de pamentu, de aceea, de carea suntú capace animalele. — Aca se ve aratu si unu chipu. Uitative, aice e infaciosiata un'a dintre cele mai mari moime (maimutia) carea se numesce Orang-Utangu — si carea ve éste cunoscuta din istori'a naturale. Inaintea ei suntú doi copii, cari o privescu cu atentiune. De siguru sufletulu lorú nu suntú atenti la altu ceva decatu la moim'a aceea; cumu suntú ei acumu?

Toti. Suntú atenti.

Tat'a. Dar' óre copiiloru acestor'a, se nu le vina in mente, privindu moima, cá are mare asemanare cu alta simtia?

Corneliu. Ba da, cu omulu!

Tat'a. Copii tínu dara la olalta chipulu moimei cu alu omului in mente?

Aurelui. Se pôte.

Tat'a. Sciti voi cumu se chiama aceea, candu sufletulu gandesce mai intaiu la unu lucru, dupa aceea la olaltulu, dupa aceea ambele le tiene in mente la olalta? Aceea se chiama: a asemaná unu lucru cu altulu. Ce facu dara acesti copii, Vasilie?

Vasilie. Ei asémána pre moima cu omulu.

Tat'a. Si pentru ce facu ei ast'a?

Vasilie. Pentru cá se scie ca moim'a tocmai cá omulu e?

Tat'a. Vá se díca, cá voiescu se scie cá moim'a asemenea e séu nu e asemenea omului. Unulu dintre acesti copii se pare as-i fi indreptatu atentiunea asupr'a uaniloru séu picióreloru din nainte ale moimei, celalaltu asupr'a picióreloru de din dreptu ale aceleia. Celu din taiu afla ca manile moimei au mare asemanare cu ale omului; celu de alu doilea afiá cá piciórele de din dreptu se deosebescu tare de cele ale omului, pentru cá suntú cá si manile facute. Acela descópere a asemnare, acest'a ca neasemnare intre moim'a si omu. Si voiti se sciti cá ce poteri intrebuintiadia sufletulu lorú.

Toti. Vremu!

Tat'a. Sufletulu celui dintaiu — si deprinde istetimea s'a, ér' alu celui de alu doilea agerimea mentiei. Prin istetime ne inchipuimu de asemanarea, ér' prin agerimea mentiei deosebirea lucrurilor. Se aiba si sufletele vóstre óre aceste facultati. Ast'a nu poteti sci pana nu veti cercá, dara se cercamu acumu. Fia-care din voi se asemaneze chipulu moimei cu sene insusi, apoi se audímu care din voi a cunoscutu o asemanare ori o deosebire. O minuta se ve cugetati. — Acu Corneliu spunemi tu mai antaiu, ce ai observatu.

Corneliu. Moim'a asta merge inpecióre cá si omulu.

Tat'a. Aci suntú asemeni, si prin ce se deosebescu de o lalta?

Corneliu. Moimele suntú grosolane (ne cioplite) pre candu ómeni suntú netedi (polciti).

Tat'a. Dar' tu Vasilie?

Vasilie. Omulu pôte prede ceva cu mana cá si omulu — prin aceea ne e asemenea; dara are o gura pré mare si o facia betrana sbarcita.

Tat'a. Bine! — Acum Aurelie, e rendulu teu.

Aureliu. Moimele imitéza tóte, cá si noi. —

Tat'a. Ast'a, vedi e o asemanare, ce o au cu noi, mai cu séma cu copiii. Dar' pentru cá se nu pedem tempu pré multu se spuna unulu o asemanare ce laltu o deosebire. Acu tu Nicolitia.

Nocolitia. Moim'a nu póte vorbí.

Tat'a. Dreptu. Acum o deosebire, tu Ioane,

Ioanu. Moim'a e tare docila, mai cá omulu.

Tat'a. Ce póte invetiá o moima asiá mare?

Ioanu. Noi amu audítu in istori'a naturala ca póte se jóce, se calarésca, se aduca lemne, se duca rób'a, se servésca la masa, se jóce pe funia, se eserceze cá unu soldatu, se bata dob'a.

Tat'a. Ast'a ar' fi o asemanare ce o arc cu noi; a cu Georghitia inca o deosebire.

Georghitia. Moim'a n'are ratiune.

Tat'a. De unde conchizi?

Georghitia. De acolo, caci imitéza tóte fora se scia ca pentru ce face, si prin aceea de multe ori se periclitéza.

Tat'a. Cumu asiá?

Georghitia. N'amu audítu catu de prostu se prindu moimele? Se pune unulu sub unu arbore pe care se afla moime, — si trage cismele séu pantaloni, dupa aceea se duce si lasa acolo o parchia de cisme séu pantaloni ce suntu mangiti cu resina. Indata vine moim'a si vrea se imiteze pe omu, — si trage cismele si pantalonii, dara cumu iá trasu nu-i mai póte scóte caci i s'aulipitu; de fugitu nu póte, si trebue se-se dea prinsa. Fiearu óre asiá de habauca déca ar' avea ratiune?

Tat'a. De siguru, ar' precugetá mai intaiu ca folosesc-e-i séu nu? Dara tte nu tiar' strica? Acu, copii, vedu ca sufletulu vostru are, cá si sufletulu celoru lalti omeni, o capacitate de a cunósce asemanarea si deosebirea intre lucruri. Spuneti-mi ce se scriu pe tabla. Incepe Georghitia; cei lalti-i urméza in ordine. Acu?

Georghitia. Sufletulu nostru póte fi atentu la ceva, adeca —

Tat'a. Stai! cá se scriu mai antaiu. — Acu —

Georghitia. Adeca, elu póte delaturá tóte cele lalte ganduri, cá se-si inchipuíésca numai unu obiectu.

Ioanu. Acu eu! — Sufletulu póte asemená lucrurile unulu cu altulu cá se póte vedea déca suntu asemenea séu nu. — Deca. —

Nicolitia. Me rogu de ertare domnisiorule, acu

vinu eu la rendu! Déca vede ca lucrurile suntu asemenea, o face acést'a prin agerimea sa; si.

Corneliu, Stai! stai pentru mine! (Vá urmá)

Varietati.

Opusiorulu de **Stenografi'a romana** de d-lu **D. Racuciu**, de care vorbisemu mai pre largu in Nr. 12 alu acestei foi, a esítu de sub tiparu si se afla de vendiare aici in Sibiu la tipografi'a diecesana pre lenga pretiulu de 1 fi. v. a. Ne mai luamu voia a trage a dou'a óra atentiunea publicului si cu deosebire a tene-rimei studiósse asupra acestui epusioru.

— Premiulu de doi galbeni, ce-lu pusese „Auror'a Romana“ pentru cea mai buna poema, cum se dicea in concursu, l'a capetatu poesiór'a: „Unu suatu“ de G. Marchisiu. Ér' premiulu de 4 galbeni pentru cea mai buna novela, nu s'a datu nimenui, caci nici un'a din novelele concurse nu s'a aflatu demna de premiata. Austu-felu „Aur. rom.“ cu laudabile intentiune d'a incuragiá si aduce in emulatiune scriitorii beletristici, e-scrie adóu'a óra unu premiu de 6 galbeni, pentru cea mai buna novela orginale din cele ce voru concurge. Terminulu concursului e pusu pe 30. Septemb. 1864 c. v.

De „Stéu'a Bucovinei“ de care amintisemu ceva in nrulu trecutu nu mai scimu inca pan' acuma nimicu positivu. Dór' nu va remané numai vorba, precum se intemplase anu cu „Albin'a Banatului.“ Apoi de alt'mentrea fratii Bucovineni au lipsa nunumai de o Stea dar' si de mai multe, pentru-cá se le mai lumineze noptile cele lungi nordice ce plana peste densii! Aie tale dintru ale tale! Lumina din lumina...!

 Cu acestu numeru se incepe semestrulu II-lea si noi nu-lu tramitemu de catu acelóra cari s'au reabonatu. Deci rogamu de nou pe toti doritorii d'a-se reaboná, se ne tramita catu mai curendu pretiulu si pe semestrulu alu doilea, cá se ne scimu si noi orientá cu numerulu si speditiunea esemplareloru. Conditii-nile de prenumeratiune remanu totu a-celea. Esemplare dela inceputulu anu-lui mai suntu inca pentru cei ce voru voi a avé completu acestu diariu.